

V sredo in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto	6 for. 20 kr.
" pol leta	3 " 30 "
" četrt leta	1 " 70 "
" mesec	— " 60 "

Po pošti:

Za celo leto	7 for. 50 kr.
" pol leta	3 " 80 "
" četrt leta	2 " — "
" mesec	— " 70 "

SLOVENEČ.

Oznanila.

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr., ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Št. 20.

V Celovcu v saboto 10. marca 1866.

Tečaj II.

Naši deželni zbori in naš politični program.

II.

Podajmo se v Gradec in pogledimo, kako se je štajerski deželni zbor obnašal v državnopravnih zadevah?

V štajerskem zboru sedi oče in pervak avtonomistov in nemških liberalcev. Po tem si že moremo misliti, kako se je godilo v tem zboru. Naš Blagatinšek žl. Kaiserfeld se je vzdignil koj v prvi seji in nasvetoval, naj se napravi protest zoper septemberski manifest. Govoril je najpred gospod oče sam, za njim dr. Rechbauer, dr. Hlubek, dr. Waser, slednjič pa spet sporočevalec Blagatinšek — Kaiserfeld. Sukali so se vsi v enem in istem kolobaru: Da ni bilo treba ožega državnega zbora v pokoj djati.

Proti tem velikašem in njihovim tovaršem sta samo stala dva našinca, dve terdni skali vsred viharnega morja: Dr. Razlag in Herman. Naj sliši celi slovenski svet, kako sta branila našo pravično in sveto reč in naj shrani „Slovenec“ njih krepke, jedrne in jasne govore. Pervi za sporočevalcem je govoril dr. Razlag tako le:

Dasiravno še novinec v parlamentarnem življenju spoznal sem si vendar po nagibu svoje vesti in srca svojega za dolžnost biti družih misli, nego so častivredni udje ustavnega odbora; torej naj mi bo pa tudi dovoljeno natanko povedati, kako jaz to reč vem in razumem, da gospodje zastopniki zvedo, zakaj da sem s tako skušenimi parlamentarnimi možmi nasprotnih misli. Naj se mi tedaj pred vsem drugim dovoli, da sem na kratko poznamovati ali obrisati stajališče naroda, h kateremu spadati si štejem v čast in ktere ga tu zastopam, da se iz tega razvidi, kako da se mi obnašamo proti ustavnemu vprašanju.

Besednik.

V Velikovcu, kaj in kako?

Marljivo te prebiram, premili moj „Slovenec“, pa še nisem našel dopisa iz naše velikovške okolice. Dovolj torej, da ti tudi tvoj prijatelj, da si tudi je v publicistiki „Saulus inter prophetas“, nektre čertice napiše in bližnjega Velikovca, glavnega mesta Junke doline, kakor ga naši meščani radi imenujejo. Ne misli pa, da tvoj dopisovalec zajema svoje korespondence pri glasoviti velikovski „Regini“, kakor korespondent rogljati A (včasih okrogglejši D), ki večidel svoj plajšč po vetru suče, in je včasih v rajnih „Alpenblätter“ (naj bi za zmiraj počivale!) tudi po nas Slovincih mahal. — Poznamo svoje mezeljne! — Kdo pa je tista „Regina“, boš morebiti vprašal? Ti radovednež ti! Dosti, da ti bolj na tihem le toliko povem: Regina K. je druga Esther, ktera je veličastni naš Velikovec pred mogočnim Amonom, francoskim generalom Ruskom, obvarovala. O nehvaležno mesto, moj Veliko-

Slovinci, gospoda moja, mnogo obrekovani Slovinci (živahno nasprotstvo) so miren narod, ki biva veliko stoletij sem zraven Nemcev v naši domovini in ki se je še le v najnovejši dobi, kacic 30 let sem, k nekakemu dušnemu življenju zbudil, da bi se udeleževal onega napredka in izobraženja, ki ja lastina družih evropskih narodov; ki so nas po sreči v vsem že deleč prehiteli.

Mi Slovinci zahtevamo, naj složno in vkupaj delajo svi stanovi, ravno zavolj tega nas pa, gospoda moja, tudi psujejo in obrekujejo, da smo fevdalisti, ker priznavamo plemenitašem ali zlahtnikom njihova prava, ki so potrebna, da se more harmonično razvijati ves narod, h kateremu štejemo vse stanove; da se plemstvu zavaruje tisto mesto (stanje, stopnja) v družbinem življenju, ktera mu po zgodovini in pameti gre (Nepokoj).

Imajo nas za klerikalce, morda še celo za ultramontance ter si mislijo s tem Bog ve kako liberalni da so proti nam. Mi pripoznavamo in cenimo blagoviti upljiv, ki ga ima pri nas duhovščina; toda gospoda moja, jaz mislim, da je tako tudi drugod, kjer so druge vere, naj že bo, kakor je ravno pri nas, katoliška, ali protestantovska ali judovska ali kaka druga. Rad bi poznal tisti narod, ki bi se mogel duhovščine znebiti; ravno zavolj tega pa tudi prav radi vidimo, ako nam oponašajo, da smo klerikalci, ker priznavamo, da ima duhovščina beržko ne prvi in poglobitni namen pripomagati k temu, da se narod svobodno in složno razvija in izobražuje.

Imajo nas pa tudi za absolutiste, da, še celo za birokrate, ker priznavamo, da so nam v prid tudi uradniki, ki imajo dandanašnje celó pičel živč pa zelo težko butaro med kmečkim ljudstvom; toda, gospoda moja, tudi uradniki so eden izmed tistih faktorjev, ki jih država potrebuje, da se izvršujejo njena dela, in gledé na to treba nam

je, mislim jaz, tudi zanje kar je mogoče marati.

In slednjič imajo nas tudi za demokrate, ker se z meščani in kmeti zelo vkvarjamo in prizadevamo, da bi se izobražili, dušno in materijalno napredovali in tako blagostanje svoje pomnožili.

Iz vsega tega, gospoda moja, se lahko vidi, kaj da Slovinci se svojega stajališča zahtevajo, namreč da naj se vsi omenjeni stanovi harmonično razvijajo in izobražujejo. Po takem pa nam tudi smejo časnikarji, ki tiče le v svojih pisarnicah in nič prav ne poznajo ljudstva, ktere ga koli zgoraj naštetih primkov pritakniti, kakor se jim ravno zljubi.

Mi Slovinci želimo, naj se naredé stalne podlage za ustavno Avstrijo, in tu mislim jaz, gospoda moja, da se tudi Slovincem ne bo očitalo, kakor da bi bili manj zvesti manj udani presvitli vladarski hiši nego so drugi narodi. Ali ravno zavolj tega, ker stojimo terdno za svojo starodavno vladarsko rodovino; ker se terdno držimo načela, da je nerazdelijna zveza zadev vseh avstrijskih narodov mogoča, t. j. da se vsi duševno izomikajo in svoje telesno blagostanje pomnožijo, — ravno zavolj tega pričakujemo, da bodo Njih. Veličanstvo in vsi njegovi zvestoudani narodi z zedinjenimi močmi zamogli enkrat v resnici vstvariti pravno državo, za ktero si tudi mi Slovinci prizadevamo.

Če se je enkrat ustanovila pravna država, in za to mislim jaz, gospoda moja, da imajo vsi narodi dosti moči, tedaj pa tudi ni potreba gledati na to, da se kak nenaraven organizem vstvari s tem, da bi se le posamezni iz naroda izbrali, kar so n. pr. v prejšnji dobi oži državni zbor imenovali, ali pa dajte mu ime, kakoršno hočete. Jaz mislim, gospoda moja, da so vsi narodi zmožni, v svojih deželnih zborih dolžnosti

vec ti, da tako malo ceniš slavne zasluge svoje „Amazonke“, in ne venčáš čela svojega dopisnika D, ki tvojo slavo po širokem (?) svetu oznanuje! —

Po kaj mi mar korespondent D in njegov ideal, in amazonka K. Regina? tako sem si mislil, ko sem stopil v mestno obzidje (moenia Gentiforli) — Ker je bil ravno velik praznik in sicer tako velik, da je cerkovnik z največim počenim (poknjenim?) zvonom vabil, podal sem se kot katoliški kristjan v veliko cerkev. Ravno stopi duhovnik na leco in govori izverstno; pa obžalovati sem ga moral, ker je govoril — prazni cerkvi! — Le tu in tam je sedela kakšna mestna mamica, ali se je kak „obroč“ v stol zmašil, ali pa je tudi kak pes po cerkvi zderčal. Pred leco je stalo nekoliko kmetov iz okolice in gledalo z odpertimi ustmi v pridigarja, pa razumeli ga niso, ker je govoril nemški! Ko je pridiga že h koncu šla, tu vrejo ljudje iz vseh krajev pri trojnih vratih notri v cerkev. Ubogi pridigar! sem si mislil, kako ti more pri sercu biti, ker vidiš toliko ukaželnih ljudi skupaj vreti pa jim ne oznanuješ božjih resnic v njih jeziku! Ali je to prav? Sedaj pa reci, premili „Slovenec“! ali se ne

godi v tej reči pobožnim Slovincem nekaka krivica? To sta dobro spoznala dva ondota g. kanonika in zato sta pa tudi vsako nedeljo in praznik zraven nemškega tudi slovenski evangelj brati začela, da Slovenec vsaj drobtinico božje besede dobiva, za ktero naši nemški „kulturonošci“ ne marajo. To je dobro spoznal tudi terdi Nemec, rajni g. Pacher, ki je precej denarja vložil, naj bi se zadnje pustne dni presveto rešnje telo molilo in poslednji pustni dan tudi pridigovalo v slovenskem jeziku. To je storil terdi Nemec; zakaj se pa ta pravična želja poštenega Nemca toliko let sem ni spolnovala, nočem preiskovati. Še le sedanjí dekan, prečastiti gospod Alijančič, mož bistroumen, da malo taci, so stara, oprášena pisma na tanko preiskali ter naročili, naj se želja rajnega dobrotnika vestno spolnjuje! Kakšna je pridiga zjutraj? boš baral. Vselaj le nemška! Zjutraj pa hodijo v cerkev večidel le posli, ki so do malega sami Slovinci. Rekel bi, da med dvajseterimi poslušavci je kômaj eden, da ne bi slovenski znal; pa silno veliko jih je, ki nemške pridige le trohice ne zastopijo. Sedaj pa še reci, da v Velikovcu ena sama

do države spolnjevati, toda o tej zadevi bom imel pozneje priliko bolj razločno govoriti.

Kar se tiče narodnosti, moram tu očitno spoznati, da si jo mi tako razlagamo, da ona ne zadeva samo pameti, ampak tudi serce. Kdor pa ni mojih misli, ta naj dene roko na svoje serce in (naj) se vpraša, ali bi, če bi nemška narodnost v nevarnosti bila, dovolil, da naj se ne priznajo narodne zadeve, ki so velik pripomoček k omiki v dušnem in materialnem oziru. Ravno zavoljo tega pa tudi vidimo mnogo narodov, ki se očitno branijo svobodnih naprav in ustanov, ako so v nevarnosti svoje narodne posebnosti zgubiti, ker je ravno eno brez drugega nemogoče ravno tako, kakor tudi telo brez glave biti ne more. Pri nas velja načelo popolne enakopravnosti v narodnem, verskem in političnem oziru, in mi tudi pričakujemo od pravicoljubnosti nemškega prebivalstva naše dežele, da se bode to načelo tudi v deželnem zboru izreklo. Med našim ljudstvom namreč je, gospoda moja, žalibog razširjeno to mnenje, da Slovencem niso samo nemile okoliščine zadrževale dušnega in materialnega napredka, ampak da je deloma tega tudi deželno zastopstvo krivo (na levici se nasprotno terdi).

Zdaj sem vam, gospoda moja, razložil, kako mi narodne reči razumevamo. Po njih se nam Avstrija že več stoletij sem kaže kot združba ali zveza raznoverstnih narodov, ki jih dobrotljiva previdnost božja gotovo ni brez vsega namena tako zedinila. Skorej vse dežele namreč so se prostovoljno združile, zraven pa teži en del rojakov bolj proti zapadu, drugi pa bolj proti izhodu. Zategavoljo menim jaz, gospoda moja! da je glavni namen Avstrije celo poseben, da ga je treba popolnoma poznati in avstrijskih zadev in razmer se prav pridno učiti in jih znati, in sicer ne tako, kakor jih naukarji vedó in razumevajo. Mi si ne prizadevamo za enojnost, ampak za edinost, tedaj pa tudi mislim, da bomo v edinosti zamogli tudi z zedinjenimi močmi delati.

(Dalje pride).

Avstrijsko cesarstvo.

Plašno in z nekim strahom pričakovali smo kraljevski rešikript na ogerski adresi. Prišel je in razveselil nemadarske narode. Madjare same pa, ki so že veselja pijani vriskali, spet nekako streznili pa poterli. Previtli cesar ne priznava v svojem odgovoru nikakoršne supremacije enega naroda nad drugim, volje pa je, ogersko ustavo zopet oživiti, vendar tako, da more cesarstvo ob-

stati in se zraven ne prezirajo drugi narodi. Tudi druge dežele morajo ustavno vlado imeti; kajti vsem narodom in veram se mora zgoditi pravica. Nadalje se tirja v tem pismu od Ogrov, naj predelajo postave od l. 48, ker je več tacihi med njimi, ki zalijo vladarjeve pravice pa tudi skupno državo. Municipije ali županije se ne morejo koj namah ustanoviti, in ravno tako se tudi cesar ne more prej kronati dati in priseči na ustavo, predno ni vse poravnano in sprava gotova. — Toliko na kratko o tem važnem in sila imenitnem odpisu. Kaj bodo zdaj Madjarji počeli, ne more se še za gotovo povedati; ali mislimo, da bodo vendar pametni in zmerni ter vlado podpirali, ki vsem dobro hoče. Od njih tedaj spet zavisi, ali se štrana ogerskih zadev prej ali pozneje razmota, ali pa še bolj zmede, kar bi nam pa pričalo, da se Madjarji nikakor porazumeti nečejo, ker se jim ne da vse, cesar želé. — Kraljevski odpis na hervaško addresso pa obžalujemo s Hervati vred tudi mi, ker se je po njem združenje Dalmacije s trojedino kraljevino zopet odložilo in ker vojaška krajina, o kateri se je že tolikanj govorilo, ostane, kakor je. Naroča se pa zboru, naj neutegoma poslance voli, ki se bodo z ogerskimi poslanci dogovarjali zastran medsebojne zveze in državnopravnih zadev. Tudi dvorni kancelar Kušević je že menda tako povelje pervosedništvu dež. zbora poslal. Nadjamo se, da bodo Hervatje zdaj doprinesli, kar so poprej za federalizem opustili ali zamudili. —

Časniki, zlasti nekateri nemški na Dunaju, vedó kaj grozne reči iz Českega povedati. Tako so bile menda na 2 krajih kervave homatije, vse ljudstvo je razdraženo in željno — judovske kervi itd. Nam se pa ne zdi vse tako. Da je ljudstvo res še vedno v velicah zadregah, da terpi semtertje pomanjkanje in se zlasti na Českem na Jude huduje, ki so toliko srebra iz dežele znosili, to je resnica, če tudi žalostna. Da bi pa kakor zdivjani le po kervi vpili, tega ne more noben pameten človek verjeti in terditi, razun centralističnih listov, katerim semtertje strast pamet zatemnuje!

Škof Strosmajer ni bil že spet za pervosednika kmet. družbe poterjen.

Za gotovo se pripoveduje, da bode grof Goluhovski vendarle minister brez portfelja.

Maršal Benedek je poklican na Dunaj, — pravijo, da zavolj pruskih zadev.

Cesar se je s cesarico vred 5. t. m. iz Budima na Dunaj vernil.

Znani grof Bembo, beneški svetovavec, je že dobil izpust iz službe. To je nekako čudno!

Dežele notranje-avstrijske.

2 Iz Celovca. (Ces. odpis Ogrom; — beseda Hervatom; realka.) Že smo se bali, da bodo Ogri dobili vse, cesar njih serce želi, da pojde naša država na dvoje in da bomo Slovani pod petami Nemcem in Madjarom. Zatorej so nemški in madjarski časniki že nos vihali, da je bilo groza! Cesarski odpis na Ogre pa je tem prenapetnejšem rogove odbil in spet lože dihalo tudi drugi narodi avstrijski: Vsem je zaterdil cesar vnovič enake pravice. Tega pa nočejo niti Madjarji niti Nemci; zatorej niti bilo slišati, ko se je brala v ogerskem zboru cesarjeva beseda, nobenega „eljen“ — klica, zatorej so tudi nemški časniki nekako nos pobesili. Slava presvitlemu cesarju, ki se derži prave in edine poti, katero kaže oktoberška diploma. Bog le daj tudi Madjarom pravo pamet in pravično voljo!

Zdaj pa ljubeznjivo, bratovsko besedo Hervatom bratom! Pravimate, da delate previdno in da je ne mahate na nos na vrat proti Beču, — da nočete tergati starodavne zveze, v kateri stojite z Madjarji in delate slavne dežele sv. Štefanske krone. Ponovite to zvezo, — pa ne dajte svoje samostalnosti, katero ste tako slavno branili, — ne dajte je za noben denar in za nobeno še tako sladko obljubo: Postave si delajte sami na domačem zboru za svojo trojedino kraljevino, — branite svojo dvorsko kancelarijo in oddajte od svoje avtonomije Beču in Pešti le toliko, kolikor je neobhodno treba zavoljo viših ozirov in potrebščin. Tako bote narodnost in samostalnost oteli sebi, pa tudi nam bratom vašim. Osvetlite sopet svoja lica in kažite se vredne sinove majke Slave: Stojte za federalistična načela! —

Naše realke dohajajo od več strani do-brote in darovi. Tako je te dni nekdanji mestni župan in dež. poslanec, g. G. Jezer-nik, daroval 400 gld. družbi, ktere namen je podpirati pridne pa uboge realčane. Ta dar se ima djati v družbino matico, tako da šteje zdaj družbina matica že 600 gld. Tudi štipendija se je napravila za realčane. Prav težko dobi kak učenec realne šole katero starih štipendij, vse se delijo le gimnasistom, ker so jih namenili ustanovniki razločno za latinske šole. Dozdaj je bila v Celovcu le ena štipendija namenjena za realne šole. Te dni se je ustanovila spet druga. Grajščak in fužinar žl. Rainer in mestna občina sta se pri nekej prodaji pogodila, da naj se 1000 gld. kupne cene oberne v kako dobro napravo. Sklenilo se je, naj se napravi štipendija za 50 gld., pa samo za učence niže realke.

nemška duša ni dvajset slovenskih vredna?! Tudi popoldne je kerščanski nauk le zgolj nemški, cerkev pa tako prazna, kakor Noetova barka po prestanem vesoljnem potopu! Kdaj pa Velikovška gospoda, meščani in meščanke, k pridigi prihajajo? boš spet vprašal. „Kdaj?“ sam ne vem in „kam?“ tudi ne vem. Mislim pa, da so mnogoteri naši Velikováni po cerkvah vedidel le nevidni duhovi, katerih v cerkvi še celó Diogen s svečnico ne bi našel. — Po končani pridigi je oila sv. maša z blagoslovom. Veselil sem se, da bom vsaj v cerkvi enkrat tiste verie pevce slišal, od katerih pravikorespondent D, da ne znajo samo hrabro piti, temveč tudi kaj izverstno peti. Komaj sem že pričakoval, da bi se orgle oglasile, in tako tudi zraven mene steječi mladi gospodič, da bi klinčke na njih prebiral, ki si je med pridigo ukusno male ber-kice sukal in z nježno rokico rumenkaste lasce gladil. — Orgle zaveršijo, in zadere se nek mošk glas, da sem se kot šiba stresel, k temu sta še dva druga glasa rentočila in tretji je bil tako tenek, kakor glas male piščalke. Naj bi to Odisej slišal, mašil bi si spet ušesa, pa ne zavoljo milote,

kakor nekaj pred Scyllo in Charybdo! Da si ravno imam še precej kosmata ušesa, bolela so me vendar nekoliko časa potem. Ali so bili ti gospodje od „Völkermarkter Sängervereina“, ne vem; tega jaz nisem mogel zvedeti.

Kar službo božjo v Velikovecu zadeva, gotovo ne bodo razžaljeni prečastiti gospodje, če tudi „homo laicus“ v vsej ponižnosti praša: Ali bi bila v Velikovecu nemogoča reč, vsaj eno slovensko pridigo ob nedeljah in praznikih vpeljati? Bi li ne bilo modrejše eno dopoldansko službo božjo, in sicer ob 8. opustiti, ker je tako vselej tudi ob 10. velika sv. maša, zato pa v večji predmestni št. Ruperški fari, ktera ravno tako, kakor mestna, pod visoki kapitelj spada, dve vpeljati? Zakaj bi ravno št. Ruperška cerkev, ktera je mati visokega kapiteljna, od prečastitih kapitarjev tako zapuščena ostala? Čemu za tako majhno mestno farico, ktera le okoli 1200 duš šteje, tri dopoldanske službe božje? Ali se ne bi dalo breme teže kapiteljske št. Ruperške fare iz starih, doslužnih ram odvrneti, in mlajšim, močnejšim

naložiti? Dobro vemo, da bi se gospoda kanonika, posebno g. Rakeb, ki je toliko skerben, neutruden ingoreč za svoj visoki poklic, ne bota branila iz ljubezni do neumerjočih duš to breme prevzeti. Sent-Ruperška fara moralno boleha in hira! Treba jej je močnejših, mlajših rok, ktere bi umno spodrezovale gnojne rane, jih umivale z vinom pastoralne modrosti in obvezale z močnim povojem božje besede. Upamo, da bodo prečastiti g. dekan Alijančič, ki so velikovski kapitelj, rekli bi, pogina oteli, tudi ta klopčič tako umno razmotali, da bo prav. Nadjamo se pa tudi, da se bo v prihodnje v velikovski fari na enakopravno bolj gledalo in kaj več božje besede ubogim Slovencem v njih jeziku privoščilo! Tam še ni obupati, kjer so za pravično reč tolikanj vneti možje kakor so, naši duhovnigospodje: prečastiti, dekan kanonika Rakeb in Miha Krofič. Slava jim! —

(Konca pride.)

Iz Behtajna, F. V. 1. marca. (Župan in nemškutarji.) Županu biti je samo ob sebi še večkrat težka reč ali biti narodnemu županu med strastnimi in prevzetnimi nemškutarji, to je — strašna sitnoba! Pa kaj tacega je gotovo že vsakteri slovenski rodoljub okusil. Tudi jaz, ko bi hotel od sebe govoriti, bi lahko marsiktero stran uapisal in povedal, koliko pušic je že na moje še mlado življenje od nemškutarske strani letelo, kako me še zdaj vedno napadajo in črni, kjerkoli in kolikor je moč goče. Pa to je osoda slov. rodoljubov, in zatorej z pesnikom stojčno recimo:

„Naj mrtvaški strup jezika
Nas srdito v srce pika,
Naj le slabo govori!“

Pa govoriti sem hotel od našega občinskega predstojnika. No, tudi njemu, ker se ne sramuje svojega rodu in drži se Slovenci, stavili bi zaprek, kolikor bi le moč bilo, ko bi jim ne bil kos in se ne držal tako natančno pravice in postavne poti. Ali naši „hrabri vitezi“ vrtajo vendar zmirej! Tako je pred nekaj časom posestnik iz M. hotel dobiti pravico za gostilnico. Naš vrli župan mu naravnost pové, da njegove prošnje ne bo podpiral, ker so v M. tako že 3 gostilnice, tedaj že skorej čez potrebo, in ker tudi iz moralnega obzira ni za to, da se krčme kakor gobe množijo itd. Pa kaj storijo nemškutarji? Napravijo zapisnik (protokol), o katerem predstojnik še vedel ni, in pošljejo ga obč. odbornikom, naj ga podpišejo, potem ga pa oddajo okrajnemu uradu v posebni prositbi navodivši, da je „celo“ občinsko zastopništvo s tem da „celo“, da prosivec dobi krčmo. Pa s tem nepostavnim postopanjem so se spekli. Okrajni urad je precej spoznal, kam pes tace moli! Poslal je prositbo in zapisnik obč. predstojniku vprašaje ga, ali je tudi on s tem zastopljen. Se ve, da se je sedaj reč vse drugači obrnila, — prošnja se je odrekla. Pa rogovileži, ki so to zvičajo zmislili, bili bi zaslužili, da bi se jim bili — rogovileži še na drugo plat odbili. Ali g. župan se z zarujavenima nemškutarjema ni hotel pečati. Pa vžalostilo ga je to tako, da je, ker je bil tudi nekaj bolehen, odstopiti hotel. Razpisal je na 23. jan. sejo, pri kateri so se snidli vsi obč. odborniki razun starega župana, kojemu je govorica, da hoče sedanji župan odstopiti, že velike upe delala. Ko so odborniki račune pregledali in še druge reči pretresli, prosil g. župan, da bi ga odbor zavoljo bolehnosti županovanja oprostil. Pa nek odbornik, od katerega se kaj tacega še pričakovalo ni, vstane in pravi, da odbor — tega ne dovoli, in prosi, da bi ostalo še zanaprej vse pri starem, kajti nikoli še ni bilo vse tako v redu, kakor sedaj. Tako nam je ostal še narodni župan. Narodni odborniki pa so obljubili bolj pozorni biti. G. župan naj se pa tolaži s tem, da tudi inostranci začenjajo spoznavati, da mu je blagor občine zelo pri srcu in da tisti, ki je dobremu vrata odprl in dobro seme trosil, še po svoji smrti sto in sto let v svojih djanjih živi in slovi.

Od Jezera 3. marca. (Zlata poroka. Nevihta.) Donašas nam ljubi „Slovenec!“ razne novice od bližnjih in daljnih krajev, samo od Jezera v tebi še nisem nič bral, kakor da bi ga na svetu ne bilo, ali pa da bi se tu nikdar nič posebnega ne zgodilo. Tedaj sem sklenil jaz nekaj malega pisati, naj svet zve, kaj se tu godi. — Pervič nekaj veselega še iz predpustnega časa. Na s. Agate dan smo imeli tukaj zlato poroko. To lepo slovesnost nam je naklonil moj sosed Andrej Nahtigal, po domače Žmitek, 73 let star s svojo ženo Uršo rojeno Škuber, staro 75 let. Ona sta skupaj živela 53 let in dva dni v blagem miru in lepi zastopnosti. Povzdigovalo pa je to slovesnost to, ker je ravno ta dan njun sin in zdaj gospodar Martin, doslužen vojak domačega polka, s svojo pošteno nevesto Marijo Vetrnico poročen bil. Andrej, njegov starši

brat in doslužen granatir, bil mu je starešina, mlajši pa mu je druževal. Okoli 30 parov svatov je častilo le to slovesnost; vse je bilo prav dobre in poštene volje in še le drugi dan v mraku so se med prepevanjem svetih in poštenih svetnih pesem razšli. Take ženitnine so resnično kaj vesele pa tudi keršanske.

Na večer, ko je letošnji Svečan svoje gospodarstvo Marcu oddajal, bila je v naši dolini grozna in strašna nevihta, koja je po hribih hudo razsajala. Že zadnjega Svečana je tulil celi dan močen jug z dežjem. Na večer in celo noč je bil hud vihar. Iz Kočne in Grintovca so plazovi hrušali, blisk z malim prenehanjem je dolino razsvetljeval, grom in tresk pa sta nebo stresala, da je ljudem srce trepetalo. Od neba pa je lil dež, kakor bi ga iz škafa vlival; ali pa je šla sipa potem pa tudi tako debela toča, da so pri več hišah okna pobita. Da bi bila saj zdaj za po letu opravila! Vihar je lomil in rušil drevesa, pa tudi strehe je tu in tam poškodoval. Povodenj je jezove na več krajih raztergala, travnike zasula, cesto zaztergala, — marsikteremu dokaj škode naredila; toda prislovica pravi: „Ni škode brez dobička!“ Resnica je to. Dosti je pri nas po kajžah ljudi brez dela in zaslužka. Druge zime so si pri snegu kaj zaslužili; letos snega ni, ji je pa zdaj povodenj delo in zaslužek na cesti napravila.

Ob času te nevihte je stal težomer na sredi med „dežjem“ in — „veliko dežjem“, toplomer pa je kazal 7 stopinj toplote. Drugi dan je bil sever, v časih pa je bilo jasno. Danes je zopet solčno in južno — zna biti, da še enkrat hudo deževje nastopi. Najstarejši ljudje take nevihte v zimskem času ne pomnijo. To bo dalo prerokom priložnost za prihodnje leto kaj več govoriti.

Od Štajarske meje. — xy — (Kaj nas nekaj straši?) Odkar je letos otožni Kurent pete odnesel, je zopet v postu pri — in okoli nas vse tiho. Vse nekako nenavadno praznuje. Brez dela in brez služka gleda svet s strnim pogledom, ves božjasten in prestrašen, v tamno krilo prihodnosti. Sosed sosedu že skoraj drugega ne vprašuje, razun: Kaj praviš, da bode iz tega? Jaz mislim, da tako, kakor je zdaj, po nobeni ceni ne more ostati. — Vemo dobro, kakor Rim ni bil v enem dnevu zidan, da se temu ravno tako naš nekdanji blagostan čez noč ne more povrniti; a očitno moramo reči, da smo gledé na septembr. razglas od ministra g. Belcredija več energičnosti in samostalnosti pričakovali, nego imamo do zdaj v tem dokazov. Najdjal smo se namreč, da bode Šmerlingov volilni red za deželne zборе pri Slovaki, Hrvatih, Dalmatinih kakor za nas v federalističnem smislu prestrojil, in tako močnó Madjarski dualizem zaježil, naj bi se nam po tem potu razmere ravnopravnosti od dne do dne zmiraj bolj razvijale. Upali smo pa tudi, da bode vlada, če ne sama, vsaj po deželnih zbilih zaradi lastnega dobička skrbela, naj bi se na kako pogodbo to ali uno kupčijstvo odprlo, se to ali drugo obrtništvo povzdignilo, ali — pol leta je minilo; najponižniše naše nade splavale so po vodi — bile so zlati gradovi v zračnih visocinah. Da je kmetu kak forint pri davkih polajšan, to je kaplja v morji — malo prahu v oči. Da je bilo, kakor sem zadnjič omenil, nekterim kantonskim gospodskam zaukazano, naj nam slovenski dopisujejo, tudi to ni nič kaj takega, česar bi nam že Bach et consortes ne bili na papirju obetali: pa še ta trohica se nam zopet zdaj nič drugače ne izpolnjuje, kakor ob časih absolutizma. Pri nas je ni videti ne črkice slovenske iz č. kr. kancelij! — Pa ne le to, česar se je v poslednjem času v Ogrskem in Hrvaškem zboru izcimilo in česar pri nas pogrešamo, ampak tudi marsiktera oddaja novih najviših služeb v teh 5 mesecih nas zmiraj v nekakošni nezaupnosti vzdržuje. Zakaj, dasiravno se za Belcredijevo mini-

sterstvo potezamo in še vedno mislimo, da ima sl. g. najbolj voljo, moramo vendar k vsemu tomu odkritosrčno reči, da v tem času bi bila energičnost že lahko kaj več storila, in kaj več odvrnila. Ne vem, kje je iskati vzroka, da se ministerstvo na 18 (!) milijonov Avstrijskih Slovanov vedno tako malo ozira. Vsa zgodovina vé od naših žrtev in zvestobe a ve tudi, da plačila za to še nismo nikoli prejeli. Zanašamo se edino na pravičnost svojega svetlega vladarja in na okt. diplomu. Morebiti nam vendar od tod še prileti kak golobček z zeleno vejico — z upanjem po boljih časih; zakaj v tej svesti živimo, da, ako nimamo za sebo, imamo pred sebo dni! —

Iz spodnjega Štajerskega, 6. marca J. V. (Najevojejši ukaz za stran narodne ravnopravnosti v uradnih.) Danes naznanjam vsem Slovincem veselo novico, da nas ministerstvo Belcredi vendar ni prevarilo, ko smo vanj stavili zaupanje svoje, da bode v resnici pravično vsem narodom mnogojezične Avstrije. Ravnokar prišel je na vse c. k. okrajne urade spodnjega Štajerskega od deželnega poglavarstva ukaz, ki se v slovenski prestavi od besede do besede tako le glasi:

„St. 303. Ker je znano načelo, po katerem se vlada ravná, da se vsi narodi enako branijo in ohranijo, in po katerem se je c. k. pravdno ministerstvo ravnalo v svojem ukazu od 15./3. 1862 št. 1865, ki je pri sodniških oddelkih okrajnih uradov slovenskemu jeziku njegovo pravico dalo, moram c. k. okrajnemu uradu v spomin klicati načelo, da naj se tam, kjer to ali zahtevajo jezične razmere ali pa želé stranke, pri političnih oddelkih c. k. okrajnih uradov zapisniki in razprave pišejo v slovenskem jeziku, in da se tudi uradniški odpravki (ämtliche Ausfertigungen) narejajo v tem jeziku.“

V Gradcu 20. febr. 1866. Podpisan je — bar. Mecsery. — Spet smo tedaj eno štopnjo više na potu narodne enakopravnosti. Grofu Belcrediju kličemo veselega srca: Slava, narodu našemu pa silno priporočamo, naj ne zamudi časa in se koj poprime od vlade na novo mu potrjenih pravic; kajti, kakor mi poznamo naše uradnike, jih je le malo med njimi, ki bodo sami od sebe koj po ukazu začeli slovenski uradovati, velika večina pa bo čakala tega, kar stranke želé. Zato naj se koj na ravnost izreče ta želja, posebno naj bi pa to občinski odbori storili. Sklenili naj bi, naznaniti okrajnim uradom, da želijo slovenskih dopisov. Ta ukaz sicer naravnost zapoveduje, naj uradi koj začnejo v slov. jeziku pisati tam, kjer to zahtevajo jezične razmere, tedaj po celem spodnjem Štajerskem, ker so tam sami Slovenci! Tudi ne stavi nobenega obroka (termina), ki ga tudi treba ni, ker je g. dež. poglavar po uradniških sporočilih nam povedal, da razun treh vsi drugi uradniki dobro znajo slovenski. In zato, kar se tiče znanja jezika, ni nobenih zavir, naj se koj začne s slovenskim uradovanjem! Vendar pa tudi vsi dobro vemo, da temu ni taka, in da brez od ljudstva izrečene želje bo ostal tudi ta ukaz, kakor že marsikteri drug, le na — papirju. V naših rokah je pa, da se to ne zgodi! Vlada nam dobro hoče, le podpirati nam gre njene namene. Delovanje naših poslancev dra Razlaga in Hermana tedaj vendar ni ostalo brez sadu. Živila!

Iz Idrije 1. sušca. — y — Idriška sretnja je mislila 27. svečana po predlogu tukajšnjega župana g. pl. Wurzbacha za svojega častnega srenjčana izvoliti, — pa se je bila gospodm nekaj štrana zmešala in tako se ni doseglo, kar je bilo namenjeno. — Pač zeló mora žalovati g. pl. Wurzbach, da ni dosegel sreče, biti tovarišu g. Isleib-a! — G. Höchtl se je srenjski predstojniški službi odpovedal.

V stenografičnem naznanilu se bere, da je poslanec Kromer duhovščino napadel, ker

ji očita: „dass die Geistlichkeit den Unglauben und nationalen Hader befördert — es soll beleuchtet werden, govori dalje imenovani poslanec, woher die Ursachen dieser Anfeindung der deutschen Sprache rühren, itd. Duhovščina ima zdaj pač lepo priložnost gosp. poslancu posebno hvalo izreči za tak „kompliment!“ — Ali ni mar duhovščina, ktera ljubi narod, pravico in resnico? Ali ni mar duhovščina podpora cele države? Čudno, da tak mož tega me razume!

Deželni zbori.

Štajerski. V 26. seji je bil imenitni in važni predlog zastran okrajnih zastopstev na dnevnem redu. Poročevalec mu je bil znani gospod Blagatinšekov Kaiserfeld, ki ga je tudi kaj dobro in vspešno zagovarjal in priporočal. Govoril pa je blizo takole: „Okrajna zastopstva so potrebna, če nečemo, da z avtonomijo v drugič ne bo nič. Za tako samoupravo, kakor jo imajo na Angleškem, manjka nam pripravne šole in vaje. Angleži se dobro zavedajo, da imajo svobodne naprave in da jih varuje javno pravo, ki se sicer zamore kratiti, nikdar pa vničiti. Pri nas je še preveč velika nezaupnost vkoreninjena, da bi se n. pr. mirivni sodniki, itd. zamogli vpeljati. Deržati se nam je tedaj le bolj načel samouprave s tem, da vpeljemo okrajna zastopstva. Vendar pa ne smemo misliti, da jih bode tudi ljudstvo koj odobrilo. Le poglejmo srenjska zastopstva, kako so se jih branili, in vendar morebiti ni zdaj nobene srenje, ki bi se hotla srenjske samouprave znebiti. Da se bodo pa priljubila in uterdila, treba bo pred vsem gledati na primerne postave, pa tudi na postavodajstvo bodo ona svoj upljiv imela, ker se bode uradništvo bodisi upravno ali davkarsko, zmanjšalo, in potem tudi davki sami. Svoboda ni tolikanj varna v viših zastopstvih, kjer je moč zoper moč, kakor če se v nižjih načelo svobode in samouprave vpelje in oživlja. Če bi bila že terdno vkoreninjena, ne bi bili nam mogli ustave vzeti (?). Srenjska avtonomija brez okrajnih zastopstev je le neka senca itd. Za Kaiserfeldom so za ta predlog govorili v sledeči, t. j. 27. seji, še gg. poslanci Wasserfall, Carneri, Rechbauer, Frank, itd.; zoper njega pa t. j. za predlog manjšine, g. Wanisch kot poročevalec, g. Lohninger in drugi, pa vsi njihovi ugovori niso nič zdali, ker je večina s 30 proti 25 glasom izrekla, da naj se okrajna zastopstva vpeljejo. Z večino sta tudi glasovala slov. poslanca Herman in dr. Razlag, kar tu vsem Slovencem gotovo v veliko veselje naznanjamo. Specijalna ali posebna debata se je pa še le v bodoči seji dognala in predlog odborove večine se je z nekoliko spremembami poterdil. Predno pa končamo, naj še pohvalimo g. Blagatinška, ki se je v tej pravdi s svojim kardelom zares moško obnašal. Da bi pač kmalo tudi o drugih rečeh tako reči zamogli!

Hervaski. V seji 3. t. m je bil razgovor o kr. reškriptu. Najpervi je govoril baron Kušlan ter svoje mnenje o njem in o vladinih namerah na vsa usta povedal, pritoževaje se, da vlada ni spolnila želje deželnega zbora zastran vojaške meje in Dalmacije, kar kaže, da se ona nekako norčuje ž njihovimi najsvetejšimi pravi. Kralj imasicer dobro voljo, ali ministerstvo, to je nekaj velik kamen na poti našega ustavnega življenja. Ogorski zbor bi nam bil imel tudi kaj naproti priti. Naj se pa izvoli koj deputacija, ki se bode z ogorsko o zvezi med seboj in državopravnih zadevah razgovarjala, ker le ž njimi nam je kaj doseči mogoče. Zastran celote trojedine kraljevine naj se pa naredi poseben protest v zapisniku. Gg. Perkovac in g. Mrazović pa sta dokazovala, da ne gre tako v eni sapi delati, ampak da je treba vse natanko predvarjati in potem še le kaj določnega skleniti, zatorej sta predložila, naj se izvoli po-

seben odbor, ki naj, kar mu je najprej mogoče, o tej reči zboru poroča, kar je zbornica tudi poterdila. Izvolil se je odbor 6 poslancev, in g. dr. Šuhaj jim bo pervosedal. — Škof Strossmajer je zboru naznanil, da je presviti kralj pravila za narodni muzej in jugoslovansko akademijo že poterdil. Slava!

Ptuje dežele.

Pruska pa Romanska še vedno v zunanjih zadevah veliki zvonec nosite. Kar se prve tiče, hočejo nekteriže vedeti, da Bismark ne napenja več tako hudo strun in da je upati mirne sprave. Vendar se pa tudi piše, da tirja Bismark od Avstrije, naj spada tudi Holštajn pod prusko upravo, česar pa Avstrija gotovo ne bo tako hitro dovolila, ker temu se tudi pravi „anektirati“, samo da je v drugi podobi. Pa tudi to gre Bismarku premišljevali, ker so one dni francoski poslanci v postavodajnem zboru mnogo debelih pa grénkih zoper njega izrekli ter v adresi cesarju svetovali, naj se pri tej zadevi ne derži več tako zelo tiste nepomenljive nevtalnosti, ki pušča vse, kakor ravno je! Ta svét za Napoleona ni kar si bodi! — Na Romanskem pa še ne morejo nič kaj pravega miru in pokoja najti. Preveč je neki domačih pretendentov, ki bi radi kneški prestol podedovali. Zraven tega pa bi tudi Turška in Ruska rade, naj se knežiji spet ločite in vsaka posebnega vladarja dobi. Vendar se bode pa še le tedaj pravo zvedelo, ko dotična konferencija, ki se snide v Parizu, izreče, kako in kaj. — Knez Kusa je že v Temešvar prišel. Da je záse dobro gospodaril, priča nam je njegovo veliko premoženje od 2 milijonov cekinov, ki si jih je v 7 letih prikneževal! V tem času je tudi 6krat zbornico razpustil, imel 26 ministerstev, proračun povišal od 65 na 167 mil. pijastrov in napravil državnega dolga 500 mil.! Francoski minister Druyn de Lhuys je o neki priliki tako le rekel: „Mi Kusa ne moremo pregnati; če ga pa vi, potlej pa že hočemo kaj storiti!“ — Po najnovejšem carskem ukazu se bodo z naprej tudi Judje v državne službe jemali. Sedanji oskerbnik varšavske nadškofije, g. Szczygielski, je tudi že jetnik!

Razne novice.

* „Slovenski Glasnik“ od 1. marca nam pri- naša spet mnogo lepoznanstvo — podučne tva- rine. Razun povesti „Klosterski žolnir“ in „Bertavsov Jurček“ zanimajo nas še zlasti slovevske narodne pripovedke, družinsko in državno življenje starih Slovanov, narodne stvari slovansko berilo v serbski, česki poljski in ruski besedi, česar v nobenem drugem časniku ne nahajamo, in naposled književni obzor in besednik, ki imata vsak zase prav zanimivo berilo. Tedaj ga pa tudi spet prav iskreno priporočamo vsem Slovencem, naj si ga naročajo in tako pripomaga, da skorej na vse strani bolj razširi svoje lepoznanstvo — podučno delovanje.

* Strašno hudodelstvo se je doprineslo v Glodnici v kerškej dolini. Cerkev so tam oropali, ciborijo odnesli, sv. hostije po oltarju raztrosili in obe pukšici za darove spraznili. Kam pridemo, če pojde tako naprej! — Tudi g. župnik je bil neki okraden.

* Slovanski zbor (kongres) v severo-amerikanskem mestu Chicago, kjer se je bil one dni snidel, da se posvetuje o književnosti, o združenju in društvenem življenju ameriškanskih Slovanov, voščil je ob enem tudi srečo našemu presvitemu cesarju Franc-Jozefu za septemberski razglas, ki edini pelje k sreči in slavi Avstrije.

* Kakor se „Danici“ piše, morajo se učeniki v celjski glavni šoli do gotovega

roka, ki ga bode škofjsko redništvo postavilo, slovenskega jezika dobro naučiti. Skof. redništvo je pa ta rok do konca šolskega leta postavilo. — Tako je prav in le po tej poti zamoremo pri zdanjih okoliščinah napredovati!

* Slavni slavista, dr. Fr. Miklošič, izvoljen je od dunajske akademije znanosti za drugega tajnika namesto rajnega romanista dra. Ferd. Wolfa.

* Slišimo in beremo tudi, da se v celjski okolici hudobije in samomori tudi že pri kmečkem ljudstvu udomačujejo. To je žalostno in ne obeta nič prida!

* Večkrat smo že brali, da so v severni Ameriki tudi doktorice zdravništva. Zdaj pa so še tudi naredili neko miss Olimpijo Brown za pastoro, ki ima tudi pravico poročevati, kar je določil zbor sam. Čudni možje, ti Amerikanci!

Družba sv. Mohora.

Za l. 1866 so dalje plačali: dekanija Dobravlava, dek. Ločnik, dek. Kanal, dek. Černič, dek. Nova cerkev na Štaj., — fara Pervačina, fara Merin in Rupa.

DUNAJSKA BORSA 7. marca.

Deržavni papir.		Denar.	Blago
5 % obligacija po 100 gld	-	56.90	56 -
5 „ nar. posojilo od l. 1854	-	62.90	63.10
5 „ metalike	-	60.00	61.10
4 1/2 „	-	53 -	53.54
4 „	-	48 -	48.50
3 „	-	35.75	36.25
2 1/2 „	-	30 -	32 -
Srečke l. 1839	-	144 -	145 -
„ „ 1854	-	74.50	75 -
„ „ 1860 po 500	-	79.35	79.50
„ „ 1860 „ 100	-	88.50	88 75
Srečke.			
Kreditne	-	114 -	119.50
Donavsko-parobrodsk	-	78.50	79 -
Teržanske	-	109.50	110.50
Budimské	-	23 -	23.50
Kneza Estarhazy-a	-	78 -	80 -
„ Salma	-	26.50	27 -
„ Palfy-a	-	22.50	23 -
„ Clary-a	-	24 -	24.50
Grofa Genois-a	-	20.75	21 -
Kueza Windigraetz-a po 20 gld.	-	15.50	16 -
Grofa Waldstein-a	-	18.75	19.25
„ Keglevič-a	-	13.25	13.50
Denarji.			
Cesarski cekini	-	4.90	4.91
Krone	-	-	-
Napoleonondorji (20 frankov)	-	8.21	8.22
Suvrendorji	-	-	-
Ruski imperijali	-	8.40	8.43
Pruski Fridrikdorji	-	-	-
Srebro (ažijo)	-	101.90	102 -

Dunajska borsa 9. marca 1866.

5% metalike	60.60
5% nacional	63.25
1860 derž. posoj.	79.20
Bankine akcije	731 -
Kreditne	142 -
London	102 25
Novi zlati	4.90
Srebro	101.90

Loterija.

Terst: 77 17 33 25 21.
Prihodnje srečkanje je 17. marea 1866.

O g l a s.

Naznanjam vsem Slovencem, da sem odperl svojo pisarnico v Velikovcu (Völkermarkt) 27. februarja.

V Velikovcu 27. februarja 1866.

Dr. Val. Pavlič, s/r
advokat.